

Přinášíme velký přehled změn, které při zrychleném jednání schválili poslanci. Novinky se týkají živnostníků, studentů, dlužníků i klientů cestovek.

Jak vám stát pomůže v krizi a co se zpřísní

Kvůli mimořádné situaci Česko zažívá legislativní smršť, která změní mnoho oblastí života. Živnostníci dostanou finanční injekci, podnikatelé zřejmě budou moci platit později nájem i úvěry, pravděpodobně se změkčí postihy pro dlužníky. Přinášíme přehled změn, které minulý týden schválili poslanci, i některých dalších úprav. Senát o většině návrhů na čtvrtečním jednání nerozhodl, ve schůzi bude pokračovat tento týden.

MÉNĚ PŘÍSNÉ EXEKUCE

Poslanci v noci na čtvrtek schválili významné změny exekucí a insolvent. Prošlo dočasné zastavení exekucí movitých věcí i nemovitostí, jak to ohlásil už před dvěma týdny poslanec Patrik Nacher (ANO). Pozastavení exekucí do konce června se ale netýká například dluhů za alimenty, za újmu na zdraví a z úmyslných trestných činů.

Srážky z mezd a účtů však stále běží i v nouzovém stavu. Pokračuje taky zabavování nemovitostí, kde nemá dlužník trvalé bydliště. Avšak nebude už možné prodat v dražbě dům či byt za dluhy nad třicet tisíc – poslanci zvedli hranici na sto tisíc. Stejně tak už nebudou exekutoři zabavovat daňový bonus na děti.

Zpravodaj vládní předlohy zákona Marek Výborný (KDU-ČSL) ve Sněmovně řekl, že propad příjmů způsobený koronavirovou krizí začíná ohrožovat už i střední třídu.

To potvrzuje i Daniel Hůle, expert na dluhovou problematiku z neziskové organizace Člověk v tísni. „Podle lidí, kteří volají na naši dluhovou helplinku, se velmi zintenzivnil nátlak od exekutorů přes telefony. A velmi tvrdě krize udeřila na živnostníky – 70 procent lidí, kteří nám volají, jsou malí podnikatelé, kteří přišli o zakázky,“ popsal Hůle.

Klíčové je pro něj to, že poslanci odsouhlasili zastropování sankcí u úvěrů pro živnostníky i smluvních

úroků na 8,5 procenta u dluhů s víc než tříměsíčním prodlením splátek. U nebankovních společností to bývá největší část dluhu.

Neprošel naopak návrh Pirátů a Jana Farského (STAN), kteří prosazovali implementaci směrnice EU, podle níž nesmí být oddlužení podnikatelů delší než tři roky. Neuspěl ani vládní návrh na zastavení marných exekucí, tedy těch, u nichž se v posledních letech nepodařilo nic vymoci.

Podle Hůleho jsou schválené návrhy jen první částí úprav exekucí a insolvent. „Nevnímám to jako konec změn, ale spíš jako v této chvíli ty nejvýznamnější, které bylo možné protlačit režimem legislativní nouze,“ podotkl Hůle. Ve Sněmovně leží rozjednaný exekuční řád – debaty kolem něj poslanci znovu otevrou v červnu, kdy se očekávají další úpravy systému exekucí a insolvent.

PŘÍMÁ PODPORA PRO ŽIVNOSTNÍKY

Přímou podporu samostatně výdělečných osob kabinet Andreje Babiše v prvních týdnech nouzového stavu odmítal. „Dát dnes podporu a za týden zaplatit odvod je akorát úkon navíc,“ řekl Deníku N vicepremiér Karel Havlíček (za ANO). Za nejrychlejší a neefektivnější řešení označil odpuštění záloh a zavedení ošetřovného. Už o den později, 26. března, vláda oznámila, že živnostníkům bude vyplácet 15 tisíc korun měsíčně.

O týden později ale opatření schválila s jinými parametry. Z měsíčního se stal jednorázový příspěvek 25 tisíc korun proplacený za období od vyhlášení nouzového stavu v polovině března do konce dubna. Havlíček Deníku N neodpověděl, jestli program bude pokračovat i v květnu. Například Asociace malých a středních podnikatelů žádá minimálně tříměsíční výhled.

Velkou nevoli mezi podnikateli vyvolala podmínka, podle níž se podpora měla týkat jen těch, kterým

Vláda – včetně Karla Havlíčka a Aleny Schillerové – uleví mimo jiné OSVČ.

tržby v prvním čtvrtletí letošního roku meziročně klesly o deset procent. Jenže s takovým nastavením by mnoho živnostníků sítím z více-ro důvodů propadlo – ať už kvůli mimořádným tržbám v předchozím roce, nebo prostému zvýšení cen kvůli větším nákladům.

Ministryně financí Alena Schillerová (za ANO) po kritice 31. března oznámila, že program pomoci nazvaný Pětadvacítka upraví. O týden později představila upravený návrh, podle nějž mají na podporu nárok všechny osoby samostatně výdělečně činné kromě těch, kteří jsou vedle podnikání i zaměstnanci. Ve Sněmovně ho před týdnem schválili všichni přítomní poslanci.

O příspěvek si mohou požádat lidé, již mají podnikání jako hlavní i vedlejší činnost, včetně studentů a důchodců. Podnikatelé zároveň museli být aktivní k 12. březnu. Příspěvek se nebude nijak danit. Podle odhadů ministerstva financí si o podporu požádá 700 tisíc lidí a celkem by měla vyjít na 17,5 miliardy.

Ve čtvrtek podporu schválil Senát a následně ji podepsal prezident. Ministerstvo financí doufá, že by se do Sbírky zákonů mohla dostat do 15. dubna. V tu chvíli budou moci podnikatelé o podporu začít žádat. Bonusy by se měly vyplácet co nejdříve po podání žádosti.

POLICIE BUDE POKUTOVAT PŘESTUPKY

Státní i městská policie bude mít nově možnost ukládat pokuty za nedo-

držování vládních opatření proti šíření nákazy. Když budou lidé na veřejnosti bez zakrytých úst nebo ve skupince, hrozí jim pokuta až deset tisíc. Zatím je finanční postihy možné řešit jen ve správním řízení, což je podle šéfa Ústředního krizového štábu a ministra vnitra Jana Hamáčka (ČSSD) administrativně náročné.

Místopředseda sněmovního bezpečnostního výboru Zdeněk Ondráček (KSČM) upřesnil, že částka deset tisíc je nejvyšší možná hranice a policisté budou moci ukládat i nižší pokuty podle svého uvážení. Upozornil, že předminulý víkend policisté řešili 300 oznámení o porušení zákona o ochraně zdraví a 240 oznámení o porušení krizového zákona.

Opozice upozornila na údajné nejednoznačnosti zákona – například jestli budou pokutováni i dva lidé v autě, kteří pojedou bez roušky. Nebo zda postih hrozí i za nedodržování dvoumetrových rozestupů.

Hamáček ještě před týdnem po jednání Ústředního krizového štábu tvrdil, že se spoléhá na zdravý rozum policistů, že nebudou v lese pokutovat běžce a cyklisty bez roušky. Například pardubičtí strážníci ale přiznali, že se v celé věci nevyznají, proto budou vše řešit pouze domluvou.

ZPŘÍSNĚNÍ AIRBNB

Provozovatelé Airbnb budou muset sdílet údaje o uzavřených smlouvách s úřady. Podle ministryně pro místní rozvoj Kláry Dostálové (za ANO) to má pomoci státu při sledování lidí v takzvané chytré karanténě.

KORONAVIRUS

O příspěvek se jich podle odhadů přihlásí 700 tisíc.

FOTO: MICHAL KAMARYT, ČTK

úřadu práce, jeho konkrétní podobu ani mechanismus ale zatím úřad nezveřejnil.

Odložení nájemného se nicméně netýká například poplatků za energie a další služby, které budou muset nájemníci i nadále hradit včas. Odklad nájemného kritizovala jak opozice, tak vlastníci domů, kterým vadí, že na ně stát přenáší část své zodpovědnosti.

V rámci opatření stát umožnil také odklad splátek lidem, kteří čerpají půjčku od Státního fondu rozvoje bydlení, například v rámci podpory bydlení pro mladé. Ti mohou splátky úvěru odložit až do konce listopadu.

POUKAZY NA DOVOLENÉ

Změny pocitů i lidí, kteří si koupili zájezd a kvůli pandemii jej nemohou absolvovat. Cestovní kanceláře mají povinnost jim v takovém případě za zájezdy od 20. února do 31. srpna nabídnout kompenzaci – a aby je to nezruinovalo, mělo by to být ve formě poukazu s dobou platnosti na jeden rok.

Sněmovna schválila, že některé skupiny budou moci žádat rovnou o peníze. Jedná se o lidi starší 65 let, samoživitele, zdravotně postižené, nezaměstnané, ty, kteří nemohou kvůli koronaviru pracovat, rodiče čerpající rodičovskou či mateřskou a školní zájezdy.

Cestovní kanceláře by také měly poukaz poskytnout lidem, kteří mají koupený zájezd do konce srpna a z obavy o své zdraví či ze ztráty zaměstnání se jej nebudou moci zúčastnit.

Cestovky mají nyní objednané a předplacené služby v zahraničních destinacích v hodnotě asi 2,9 miliardy korun a zhruba 500 milionů již zaplatily dopravcům či hotelům na letištích. Ti jim většinou teď nemohou peníze vrátit, ale nabízejí převedení služeb do budoucnosti.

MATURITY V OHROŽENÍ

Žáci a studenti sice zatím neví, kdy se vrátí do lavic, je už však jasné, co se bude dít po obnovení výuky. Poslanci i senátoři schválili, že dva týdny po otevření škol se budou konat přijímací zkoušky na střední školy. V případě, že se školy otevrou v půlce května, devátáci budou psát testy na přelomu května a června.

Zhruba týden poté by mohly odstartovat maturitní zkoušky. Budou probíhat pouze formou didaktických testů, odpadne sloh z českého i cizího jazyka. Zkoušky bude vyhodnocovat jen společnost Cermat, aby učitelé měli volné ruce na další úkoly. Pokud se ale školy otevrou až po 1. červnu, maturity se letos konat nebudou. V takovém případě by je nahradil průměr známek z posledních tří vysvědčení.

Posunou se i přijímací zkoušky na vysoké školy. Ty je dříve musely vypisovat čtyři měsíce předem, nyní jim zákonodárci zkrátili lhůtu na 15 dní od otevření škol. Přijímačky se budou moci konat prezenčně i dálkově, stejně jako státní zkoušky. Úspěšní uchazeči musí doložit maturitní vysvědčení do 45 dnů od zápisu.

Ministr školství Robert Plaga (za ANO) sice v Otázkách Václava Moravce na začátku dubna řekl, že by

se školy mohly otevřít v druhé polovině května, proti tomu ale protestují desítky tisíc rodičů, informoval server iDnes.cz.

ODLOŽENÉ ODVODY

Po spuštění nouzového stavu a vládních opatření byly odvody na zdravotní a sociální pojištění jedním z důvodů, proč si podnikatelé začali přerušovat živnosti. Jejich minimální výše totiž dosahuje téměř pěti tisíc korun.

Až 20. března ministryně práce Jana Maláčová (ČSSD) ohlásila, že chce živnostníkům odpustit povinné platby na důchodové pojištění na půl roku. O tři dny později vláda schválila odpuštění plateb záloh na sociálním a zdravotním pojištění na dobu šesti měsíců. Ve stejném týdnu ho schválily obě komory Parlamentu a podepsal prezident, opatření tak už platí od konce března.

Odpuštění plateb se vztahuje pouze na minimální částku pojistného. Živnostníkům, kteří pravidelně hradí částky vyšší, se minimální pojistné od jejich platby odečte. Pokud již živnostníci odvody za březen uhradili, stát je převede na září.

ROZSÁHLEJŠÍ NÁROKY NA OŠETŘOVNÉ

Kvůli uzavření škol musí rodiče s menšími dětmi zůstat doma. Zaměstnanci k tomu využili takzvané ošetřovné. To mohou čerpat ve výši 60 procent průměrného redukovaného základu, podle Maláčové se tak jedná asi o dvě třetiny čistého příjmu. Běžně se vyplácí devět dní u dětí do deseti let, samoživitelům a samoživitelkám pak až 16 dnů na školáky do 16 let. Jenže doba uzavření škol se bude určitě počítat v řádu měsíců.

Jednání o ošetřovném 16. března vláda odložila a jeho prodloužení oznámil premiér až následující den s tím, že ho dostanou v programu ministerstva průmyslu a obchodu také živnostníci. Ti na něj za běžných podmínek nárok nemají.

Opatření se má dotknout 190 tisíc lidí. Podle stejného vzoru nastavilo podporu pro živnostníky ministerstvo průmyslu. To začalo žádosti přijímat 1. dubna, podnikatelé mohou žádat do konce měsíce. Mají nárok na 424 korun na den, maximálně mohou získat 13 144 korun, zatím ale mohou žádat jen za období od 12. do 31. března, další pokračování programu se teprve zvažuje.

Změnu pro zaměstnance schválil na konci března Parlament, ošetřovné pro OSVČ se vyplácí jako dotace. Úřady jej mají vyplácet do měsíce po obdržení vyplněných dokladů.

S PŘÍSPĚNÍM JANY USTOHALOVÉ.

JAN PAVEC
redaktor

MICHAL TOMEŠ
spolupracovník
redakce

BARBORA JANÁKOVÁ
redaktorka

Obecní živnostenské úřady se tak dozví poskytovatele ubytování, počet uzavřených smluv, jejich cenu, ale i adresu místa, kde jsou služby poskytovány. Údaje si bude moci vyžádat hygienická stanice nebo cizinecká policie. Po spuštění chytré karantény tak bude možné trasovat lidi, kteří by mohli být nakaženi koronavirem.

Situaci budou mít složitější i majitelé nemovitostí, kteří je pronajímají firmám. V současnosti je zákaz pronajímání bytů přes Airbnb. Většina majitelů to řeší tak, že svůj byt nabízí se slevou ke krátkodobému pronájmu.

ODKLAD SPLÁČENÍ ÚVĚRŮ

Půlroční moratorium na splácení hypoték, spotřebitelských a podnikatelských úvěrů představila Schillerová 29. března v pořadu Partie. Tím zástupce finančního sektoru zaskočila, podle svých slov se o tom dozvěděli právě až z televize.

Po intenzivním jednání s ministerstvem financí dosáhli toho, že se splácení odloží o tři nebo šest měsíců jen těm, kteří si o to požádají. To před dvěma týdny schválila vláda a posléze i Sněmovna.

Odklad splátek se u fyzických osob bude týkat také úroků, v případě firemních úvěrů pouze splácní jistiny. Banky neumožní odklad splátek u kreditních karet, kontokorentů, operativního leasingu a revolvingových úvěrů (automaticky se obnovující půjčky).

Většina bank odklad umožňovala ještě před přijetím zákona. Zástupci finančních domů zároveň uváděli, že drtivá většina žádostí prošla schvalovacím procesem bez problémů. O využití moratoria si mohou klienti zažádat nejjednodušeji po internetu.

Některé z bank nicméně upozorňují, že k poskytnutí odkladu přistoupí až po schválení zákona. Poté by měl celý proces trvat několik hodin, maximálně dní.

Banky také vyzývají, aby klienti zvážili, zda je odklad splátek v jejich situaci skutečně nutný. Zákon totiž počítá pouze s jednorázovým odkladem, který nebudou moci opakovat. Zažádat o něj mohou klienti, kteří úvěr sjednali před 26. březnem (v případě hypoték i přesto, že z úvěru ještě nezačali čerpat).

ODKLAD HRAZENÍ NÁJMŮ

Odložení nájemného pro majitele postižených provozů do konce července poprvé oznámil ministr Havlíček 30. března. Ministryně pro místní rozvoj Dostálová následně představila zákaz výpovědí nájemních smluv z bytů nebo jiných nájemních prostor pro ty, kteří se vinou karanténních opatření a koronavirové epidemie ocitli bez příjmu. Vláda to schválila předminulý týden, před pěti dny i poslanci.

Nájemci ale zároveň mají povinnost uhradit dlužnou částku do konce letošního roku. K potvrzení odkladu splátek bude potřeba doklad od

Pokud se školy otevrou až po 1. červnu, maturity se letos konat nebudou. V takovém případě by je nahradil průměr známek z posledních tří vysvědčení.